

בסיעתא דשמויא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש 'בית יהושע'
רחוב מנחת יצחק 2
עיה"ק ירושלים תובב"א

ע"י הרה"ג
ד' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א
יום ו' פרשת ויהי | י"א בטבת תשע"ח

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171105

www.kolhalashon.com

ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון
03-6171111

להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון
www.kolhalashn.com

שיעור יומי ע"י הר"ג ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א

י"א טבת תשע"ח

יתר הדברים שנאמרו בהוראת שעה נשמטו ע"פ רצון המג"ש שלא לתת זכר למעשים שלא יעשו.

כל זמן שהשבטים חיים לא היה שעבוד, כל זמן שבניהם היו חיים לא היה קושי השעבוד

בפרשת ויחי נאמר סדר ירדת יעקב למצרים, שלקח עמו את בְּנָיו וּבְנֵי בְּנָיו אִתּוֹ בְּנֵי וּבָנוֹת בְּנָיו וְכָל זָרְעוֹ הֵבִיא אִתּוֹ מִצְרָיִמָּה. בניו אלו השבטים הקדושים, ובני בניו הם הנכדים. בנותיו הם דינה וכלותיו, כמ"ש רש"י שאין אדם נמנע לקרוא לכלתו בתו, או שדרך התורה לקרוא לבת אחת לשון רבים בנותיו, כמ"ש בראשונים. ובנות בניו הם סרח בת אשר ויוכבד בת לוי. כל אלה הביא יעקב אתו מצרימה. ודייק אור החיים הק' מדוע שינה הכתוב דבבניו כתב 'אתו' ובבנותיו 'הביא אתו'.

וביאר האור החיים הק' דהנה נודע שהיינו במצרים מאתיים ועשר שנה, כל זמן שהיה לוי חי לא היה שעבוד, שהוא מת האחרון השבטים, ולאחר מכן התחיל קצת השעבוד, אך קושי השעבוד עדיין לא היה, כל זמן שאחד מבני בני יעקב היה חי! וכרכתב וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, היינו הדור של נכדי יעקב, לאחר שהם מתו, אז התחיל קושי השעבוד.

לוי הסתלק מן העולם צ"ג שנה לאחר הירידה למצרים, קט"ז שנים לפני יציאת מצרים. וקושי השעבוד התחיל רק לאחר שמתו כל השבעים נפש, וזה היה בשנת לידת מרים, ולכן נקראת מרים ע"ש המרירות וקושי השעבוד.

וכתבו המפרשים [שפתי הון מתלמידי תלמידי האריז"ל] שעיקר קושי השעבוד היה שמנעו מהם ללמוד תורה. כי אע"פ שלפני כן הוכרחו לעשות מלאכה, אך כל זמן שהותר להם ללמוד, הומתק להם השעבוד. מאז שנאסר עליהם הלימוד נתקשה להם השעבוד באופן נורא מאד.

יש להקשות שהרי עדיין היו שני נכדים משבעים נפש שעדיין היו בחיים גם בשנות קושי השעבוד. סרח בת אשר שלא מתה, ויוכבד בת לוי, לי"א ביש נוחלין שהיתה מיוצאי מצרים ומהעומדים בהר סיני.

יש משמעות בראשונים בב"ב קל"ג או קל"ז שאפילו עמרם היה מיוצאי מצרים, ורק לאחר מתן תורה פרש עמרם מיוכבד, וע"ז נאמר 'בוכה למשפחותיו' כמ"ש ברעת זקנים, שאז נשאת יוכבד לאליצפן בן פרנך ונולדו שני הנביאים אלרד ומידר, לפי השיטה שהם אחי משה מן האם ולא מן האב. וא"כ איך התחיל קושי השעבוד, והלא עדיין היו חיים

סרה, יוכבר, ואולי גם עמרם?

כשמתקבלים היסורים באהבה אין לא קושי ולא שעבוד. בני יעקב קבלו באהבה אך בנותיו לא

ותירץ האור החיים הק' ע"פ מה שאמרו חז"ל 'סמא דיסורי משתוקא', היינו רכשגזר על האדם יסורים, אם הוא מקבלו באהבה, ומקבל גזרת מלך ברצון, פקע השעבוד, כי הסם והתבלין להמתיק היסורים, הוא לקבלם באהבה.

וזה שכתוב ביעקב 'בני ובני בניו אתו', אלו בני יעקב ובניהם שקבלו היסורים באהבה, לא ידעו מיסורים כלל, לא ראו את קושי השעבוד כלל. וזה שנאמר בבניו 'אתו'. אך בבנותיו ובנות בניו כתוב 'הביא אתו' היינו שלא ירדו למצרים באהבה, היה צריך לסחוב אותם שלא כרצונם, אשע"כ היו נשארים הבנות לחיות וראו את הצער הגדול והנורא של קושי השעבוד. [אע"פ שיוכבר נולדה בין החומות, כפי הנראה כשנתגלה החלה לשאול מה אנו מחפשים כאן במצרים, כך אומר האור החיים הק' ברוח הקודש שהיה חסר קבלת הדין באהבה ובשתיקה]

כל זמן שאברהם ויצחק מקבלים יסורים בשתיקה ואהבה, אין שעבוד לישראל

וכתב הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד בסוף ספרו קובץ הערות על יבמות בביאוריו על אגרת חז"ל, סי' ב' אות ז'. רחשבון ארבע מאות שנה מתחיל מלידת יצחק, כי אברהם אבינו כששמע 'ועברום וענו אותם ארבע מאות שנה', קיבלו באהבה גדולה עד כדי כך שיצאו ידי חובת השעבוד עי"ז. וכן יצחק אבינו היה שומע ומקבל באהבה. בזכותם חסכו ישראל להשתעבד בפועל כל אותם השנים. כל טלטול קטן של האבה"ק היו מקבלים באהבה כלולה.

אך יעקב אבינו שנאמר בו 'למה תאמר יעקב נסתרה דרכי מהשם', שוב אין יכולים לצאת ידי חובה עם מרור מתוק, אך בוודאי יעקב אבינו קיבל יסוריו באהבה, ולכן יצא ידי חובתו בי"ז שנותיו הטובים במצרים, שעליהם נאמר בו 'ויחי יעקב בארץ מצרים', בשלימות השמחה והנחת. וכמ"ש באור החיים הק' ובאגרא וכלה שלכן נאמר בשנותיו של יעקב 'מאה וארבעים שנה ושבע שנים' שהיו שבע שנותיו האחרונות בטובה גדולה, באותם השנים נולדו לו רבבות רבבות נינים ובני נינים, עד שמלאו את הארץ ונהפכו משבעים נפש לשישים רבוא, כל יום ויום היו לו בריתות וחתונות ופדיון הבן וכו', אלא שהיה בפועל במצרים.

ולאחר ששכב יעקב עם אבותיו, ומדרגות השבטים עדיין בחיים, כיון שירדו איתו למצרים בבחינת רצון, שנאמר בהם 'איתו'. לכן עדיין לא התחיל השעבוד. אך לאחר שנסתלקו כל השבעים נפש מן העולם, ונשארו רק הבנות שנאמר בהם 'הביא איתו', באותה שעה התחיל 'יזמרו את חיים בעבודה קשה'.

כי זה כלל גדול שכפי שהארם מקבל יסורים באהבה, כך הוא סובל פחות. כמסופר על

יום שישי פרשת ויחי - י"א טבת תשע"ח

הרבי רבי זושא שלא היה יודע פירוש בדברי חז"ל 'לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה', משום שבאמת לא היה לו יום רע בעולם, כפשוטו ממש, כי מי שמקבל באהבה מה שעובר עליו, באמת לא סובל.

כשתתרצה עם המציאות, המציאות תתרצה עמך

אמרו בשם הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע: העולם אומרים שאם אין הולך כמו שרוצים, צריך לרצות כמו שהולך. ובאמת שזה בדיוק הפוך, אם אתה רוצה את מה שנעשה עמך, אזי באמת נעשה כמו שאתה רוצה...

מעשה פלא מתוככי הגהינם

מחר הילולת נכדו הרה"ק רבי מאטל סלאנימער זצוק"ל. הוא היה מספר שפעם אחת היו שני חברים שתקעו כף זה לזה שמי שימות תחילה יבא ויספר לחבירו מה נעשה בדינו. לאחר תקופה שמת אחד מהם שהיה דיין בישראל, בא בחלום לחבירו וסיפר לו שדנו אותו בעיקר רק על שלקח שוחד, שפעם אחת ישב בדין תורה ואחד מבעלי הדין הכניס איזה מטבע בכיסו, הוא לא עיין בכיס, אך היה זה כעין שוחד, ופסקו עליו גהינם. בבואו לגהינם הראו לו בנין ענק ואמרו לו שזה הבנין נבנה מהעבירה של שוחד, כמ"ש התומר דבורה שכל עבירה היא מציאות של בנין רח"ל. ונתנו לו פטיש קטן ואמרו לו שזהו עונשו שעליו לשבר את הבנין הגדול עם הפטיש הקטן הזה. מי יודע כמה שנים גהינם יצטרך כדי לשבור בנין גדול כזה.

אך כיון שהיה איש כשר, חישוב ברעתו באותה שעה, מדוע הייתי חי כל השנים בעבודת ה' בתורה ותפילה קיום המצוות, רק משום שזה היה רצון השם, ואם עתה רצון השם שאשבור את הבנין הגדול הזה, הרי זו עבודתו. והתחיל להכין את נפשו למצוה רבה זאת לעשות רצון יוצרו ולשבר הבנין דקליפה. תיכף שחשב מחשבה אמיתית זאת, קם ונתן הכאה אחת עם הפטיש, וכהרף עין נתבטל כל הבנין ואיננו.

מחשבה אחת אמיתית מבטלת בנייני גהינם

אילו לא היה אותו חסיד חושב את המחשבה הזאת שיש בזה עשיית רצון השם, היה מכה ומכה עד היום הזה... רחמנא לשזבן. כשארם חוזר ל'לעשות רצונך אלקי חפצתי' הוא יוצא מגהינם תיכף ומיד. אך פשוט ומובן שאי אפשר להתחיל שם לנגן את הניגון הזה, הכל תלוי כפי רגילותו של האדם בזה העולם, האם היה כל עיקר חייו לעשות רצון השם או רצון חמיו וחמומו וכו'.

צריך האדם להיות מוכן לחשוב בעולם עליון מחשבות נכונות ואמיתיות. וכמ"ש במכתב לאלהיו שהאדם למעלה חושב אותם מחשבות שהיה חושב כאן, וכלשון הזה"ק 'באתר דאתרבק בר נש בהאי עלמא, הכי אתרבק בעלמא דאת'.

הרי שגם בגהינם יש תוקף לדברי רבי משה קוברינער 'כשתרצה את מה שנעשה עמך,

יום שישי פרשת ויחי - י"א טבת תשע"ח

יהיה נעשה כרצונך'. כי 'סמא דיסורים משתוקא' עוזר גם בגהינם, אילו היה רגיל לקיים בזה העולם 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה', והוסיפו בגמ' שצריך לברך על הרעה בשמחה, אם היה אדם רגיל לחיות כך בזה העולם, זה מועיל אפילו בגהינם. אך אי אפשר להתחיל שם, אלא כמה שאדם היה בולע היסורים בשתיקה, כך יתבטלו כל הקליפות שם למעלה, אפי' הקליפות שנבראו ע"י עוונותיו, כמ"ש האור החיים הק' 'וראית עם רב ממך', היינו שהשונאים - הקליפות, הם ממך, מעונותיך, 'לא תירא מהם', זכור תזכור שהכל רצון ה', ואז בהכאה אחת מתבטל כל הבנין. ויודע תעלומות בוחן כליות אם באמת כונתו לשמים, או שאומר כך כדי שיספרו גם עליו שביטל את הקליפות ברגע אחד ע"י מחשבה אחת וכו'.

כיון שאחז משה בנחש, היינו שקיבל היסורים באהבה, תיכף נהפך למטה

כתב הח"ח בסוף שמירת הלשון במאמרי פרשת השבוע, דבפרשת שמות אי' שהראו למשה רבינו את הנחש שנברא ע"י חטא לשון הרע שדיבר משה רבינו דלטוריא על בני ישראל ואמר 'הן לא יאמינו לי'. בתחילה שאל אותו הקב"ה 'מזה בידך' ויאמר מטה, המטה הוא צד הקדושה, מטה האלקים, אך תיכף נהפך לנחש ע"י לשה"ר על ישראל.

מה עושים בשעה כזאת. אמר הקב"ה למשה רבינו 'שלח ירך ואחוז בזנבו', סמא דיסורים משתוקא, אל תנוס מהנחש, תקבלו באהבה. וישלח ידו ויחזק בידו, באותה רגע ויהי למטה בכפו, הנה הכל נתתן. וכן ידו שנצטרעה, תיכף שבה כבשרו.

רבי אליעזר קיבל היסורים באהבה ותיכף פטרוהו

והוכיח הח"ח מדברי הגמ' ע"ז דף טז שרבי אליעזר הגדול בן הורקנוס נתפס והיה בדרכו להעלותו לגדרום משום איזה סיבה ולא נהרג ממש. [נסוד הרבר יובן ע"פ כמ"ש האריז"ל שרבי אליעזר הגדול הוא גלגול ראובן בן יעקב, אע"פ שכל השבטים היו הרוגי מלכות בעצמם, ואפילו יוסף בעצמו נתגלגל ברבי עקיבא בן יוסף, כנודע מש"כ הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופלא שהצטרפו עשרה למכירת יוסף, כולל יוסף עצמו, מלבד בנימין שלא היה שם, וכן ראובן שלא היה בשעת המכירה. אלא שכיון שרבי אליעזר הגדול גלגול ראובן בן יעקב שאע"פ שלא היה במכירה אך גרם להכניסו לבור, לכן לא נהרג ממש כהרוגי מלכות, אלא עלה לגרום לידון] אמר לו אותו הגמון, זקן שכמותך יעסוק בדברים בטלים הללו, כי העלוהו משום איזה ספק עולה, אמר לו רבי אליעזר 'נאמן עלי הדיין', ואמרו שהוא לא התכוון הדיין של הרומאים, אלא כנגד אביו שבשמים דיין האמת. אמר לו הדיין הגוי, הואיל והאמתני עליך, דימוס פטור אתה.

הרי שכשארם מקבל באהבה ואומר 'נאמן עלי הדיין', באותה שעה בטלים כל הדינים וכמ"ש הגר"ח מוואלאז'ין שכשארם מתבונן שאין עוד מלבדו ית', בטלים כל היסורים והסכנות, וכנודע שבבית הגרי"ז מבריסק היו כמה ניסים עי"ז.

וכן פי' השפ"א שכך היה בשבטי י"ה, בתחילה היה פחד גדול, בשעה שניגש יהודה אל

יום שישי פרשת ויחי - י"א טבת תשע"ח

יוסף, ונתעוררו השבטים מחדש להתבונן שהכל מאת השי"ת, וקבלו היסורים באהבה, תיכף ולא יכול יוסף להתאפק. וכדברי האור החיים הק' שכשאדם מקבל היסורים באהבה, נתבטל כל הגלות. ויהי רצון שנזכה בקרוב ללכת לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.